

UVODNIK

Časopis Kemija u industriji, službeno glasilo naša dva najveća kemijska društva, Hrvatskoga društva kemijskih inženjera i tehnologa (HDKI) i Hrvatskoga kemijskog društva (HKD), pridružuje se proslavi Međunarodne godine kemije 2011. Kroz ovaj broj želi se istaknuti važnost i sveprisutnost kemije u našoj svakodnevnici, razmotriti položaj kemije u obrazovanju, znanstveni rad naših kemičara, popularizaciju znanosti te naglasiti značaj kemije u prošlosti Hrvatske, domovine dva laureata Nobelove nagrade iz područja kemije. Također je naglašena važnost kemijske industrije u koju se slijevaju saznanja stečena u laboratorijima hrvatskih sveučilišta i istraživačkih instituta.

Jedan od ciljeva Međunarodne godine kemije je istaknuti važnost prezentacije znanstvenih rezultata u medijima (članak B. Jergović) kako bi se promijenila slika kemije kao znanosti koja je krivac za zagađenje, uzročnik bolesti, i općenito teško razumljiv predmet koji se pojavljuje tijekom obrazovnog procesa. Cilj Međunarodne godine kemije je popularizirati kemiju posebno među mladom generacijom i potaknuti entuzijazam za popularizacijom, o čemu govore brojna događanja organizirana tijekom ove godine (osvrt T. Preočanin). Također su vrijedni naponi za poboljšanje obrazovnog sustava i kvalitete udžbenika (D. Turčinović). No svima je jasno da nije dovoljno samo prezentirati kemiju kao zanimljivu znanost već je potrebno osigurati radna mjesta na kojima će mladi ljudi usvojeno znanje i zanimanje za kemiju moći i iskoristiti.

Oduvijek je cilj čovječanstva razumjeti i objasniti pojave koje nas okružuju, a pogotovo s ciljem napretka. Kemija gradi (sintetizira) svoje vlastite predmete proučavanja – nove neobične molekule i tvari (osvrt H. Vančika). Ove je godine Nobelovu Nagradu za kemiju dobio Dan Shechtman za istraživanja kvazikristala, neobičnih uređenih struktura koje ne pokazuju periodičnost (osvrt V. Stilinovića i F. M. Brückler). Nove molekule, kristali, čestice sintetizirani u laboratorijima na sveučilištima i na istraživačkim institutima nalaze svoju

primjenu u kemijskoj industriji (komentar V. Šunjića). Ove posebne godine za kemiju ističe se trideseta obljetnica otkrića azitromicina (članak Z. Banić Tomišić) i sedamdeset godina od sinteze adamantana (članak K. Majerski i sur.). O trenutačnom stanju možete pročitati u člancima iz Podravke (članak J. Ranilović i sur.), Galapagos istraživačkog centra d. o. o. (članak V. Gabelica Marković i sur.), Petrokemije (osvrt S. Leakovića), Genere d. d. (osvrt M. Weber Sušanj), Saponije (osvrt D. Madunić-Čačić) i Plive (osvrt E. Meštovića).

Značaj znanstvenih rezultata u Hrvatskoj zajednici tradicionalno se cijeni. Tako je tvorac periodnog sustava elemenata Dmitrij Ivanovič Mendeljejev 1882. godine izabran za počasnog člana Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (JAZU, danas HAZU) prije nego je izabran za člana bilo koje druge akademije (članak N. Raosa).

Ove se godine slavi i stogodišnjica osnivanja Međunarodnog udruženja kemijskih društava (International Association of Chemical Societies), čime se ističe značaj međunarodne suradnje. Naša kemijska društva (HDKI i HKD) aktivni su članovi međunarodnih organizacija (EuChemS, IUPAC...) i hrvatski znanstvenici svojim radom pridonose njihovom radu (osvrt N. Kallaya i T. Cvitaša o stvaranju preporuka Svjetskog saveza kemičara IUPAC).

Jedan je od bitnih ciljeva Međunarodne godine kemije – istaknuti značaj žena u kemiji te proslaviti stogodišnjicu dodjele Nobelove nagrade Marie Curie-Skłodowske (osvrt B. Maravić). Ovaj uvodnik završit ću njezinim citatom:

“I am among those who think that science has great beauty. A scientist in his laboratory is not only a technician: he is also a child placed before natural phenomena which impress him like a fairy tale.” (Marie Curie-Skłodowska)

U nadi za svjetliju kemijsku budućnost

Tajana Preočanin